

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІВАНО-ФРАНКІВСЬКИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ
ІНСТИТУТ МЕНЕДЖМЕНТУ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор ІФНІМ
Галина ЛЯХОВИЧ.

« _____ 2023 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. проєктора з НПР
Віктор ОСТРОВЕРХОВ

« _____ 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни

“ ОПЕРАЦІЙНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ”

Ступінь вищої освіти – бакалавр
галузь знань 07 – Управління та адміністрування
спеціальність – 073 Менеджмент
освітньо-професійна програма -“Менеджмент”

Кафедра міжнародної економіки, маркетингу і менеджменту

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практ. (семінар.) (год.)	ІРС (год.)	Тренінг КПЗ (год.)	Самостійна робота студентів (год.)	Разом (год.)	Екзамен (сем.)
Дення	3	5	28	28	3	8	53	120	5
Заочна	3	5,6	8	4	-	-	138	150	6

31.08.2023р.

Івано-Франківськ –2023

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми підготовки здобувачів вищої освіти на першому (бакалаврському) рівні за спеціальністю – 073 Менеджмент галузі знань 07 – Управління та адміністрування затвердженої Вченою радою ЗУНУ (протокол №9 від 26.05.2021 р.).

Робочу програму склала канд. екон. наук доцент кафедри міжнародної економіки, маркетингу і менеджменту ІФННІМ, Лілія СТЕФАНІШИН.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри міжнародної економіки, маркетингу і менеджменту ІФННІМ, протокол №1 від 28 серпня 2023 р.

Завідувач кафедри
д-р екон. наук, професор

Ірина БІЛЕЦЬКА

Розглянуто та схвалено групою забезпечення спеціальності 073 Менеджмент, протокол № ____ від _____ р.

Голова групи
забезпечення спеціальності
д-р.е.н професор

_____ Михайло ШКІЛЬНЯК

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ “ ОПЕРАЦІЙНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ”

1. Опис дисципліни “ Операційний менеджмент ”

Дисципліна Операційний менеджмент	Галузь знань, спеціальність, СВО	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS: Денна (МЕНі) – 4 ; Заочна(МЕНзі) – 5	Галузі знань: 07 – Управління та адміністрування	Статус дисципліни Нормативна дисципліна Мова навчання - українська
Кількість залікових модулів – 4	Спеціальності: 073 – Менеджмент	Рік підготовки: денна – 3 заочна – 3 Семестр: денна – 5 заочна – 5,6
Кількість змістових модулів – 2	Освітньо-професійна програма «Менеджмент»	Лекції денна – 28 год. заочна – 8 год. Практичні заняття: денна – 28 год. заочна – 4 год.
Загальна кількість годин Денна (МЕНі) – 120; Заочна (МЕНзі) – 150	ступінь вищої освіти – бакалавр	Самостійна робота: Денна (МЕН) – 53 <i>(в т.ч. 8 год – тренінг, КПІЗ з дисципліни) ;</i> заочна – 138 Індивідуальна робота: Денна – 3
Тижневих годин: – 8,5; з них аудиторних: 4		Вид підсумкового контролю – Денна – екзамен (5семестр) Заочна – екзамен(6 семестр)

2. МЕТА І ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ “ ОПЕРАЦІЙНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ”

2.1. Мета вивчення дисципліни

Мета дисципліни “ Операційний менеджмент” є одержання студентами знань, навичок та вмінь у галузі операційного управління організацією, підприємством та його функціональними підрозділами; опанувати основні теоретичні положення операційного управління організацією, методи та прийоми його застосування у практичній діяльності підприємств (фірм).

Завдання вивчення дисципліни “ Операційний менеджмент ” усвідомити важливість і основні функції операційного менеджменту складової управління підприємством в ринкових умовах; вивчити методи проектування операційних систем, продуктів та послуг у сучасній діяльності підприємства; навчитися формувати операційну стратегію фірми, розробляти виробничі програми; опанувати методи та прийоми системного управління інструментами операційного менеджменту; оволодіти методами та навичками планування, методами організації і контролю операційної діяльності підприємства; вивчити підходи щодо ефективного управління персоналом, який виконує операційні функції.

2.3. Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни “ Операційний менеджмент”

Для освітньої програми «Менеджмент» спеціальності «Менеджмент»:

СК3. Здатність визначати перспективи розвитку організації.

СК4. Вміння визначати функціональні області організації та зв'язки між ними.

СК12. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення.

2.4. Передумови для вивчення дисципліни.

Для успішного вивчення цієї дисципліни студенти повинні опанувати такі дисципліни: як Теорія організації, Менеджмент, Економіка підприємства, Системи технологій галузей промисловості, а також пов'язана з усіма дисциплінами, які характеризують управління виробничою діяльністю організації.

2.5. Результати навчання

Для освітньої програми «Менеджмент» спеціальності «Менеджмент»:

ПРН3. Демонструвати знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства.

ПРН4. Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.

ПРН6. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.

3. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ «ОПЕРАЦІЙНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ».

Змістовний модуль 1. Операційний менеджмент та діяльність операційних систем.

Тема 1. Операційний менеджмент та операційна функція

Операційний менеджмент: мета і завдання курсу, предмет та об'єкти дослідження, місце в системі економічних наук. Основні показники операційного менеджменту: раціональність та ефективність. Модель «5 Пі» в операційному менеджменті. Основні функції операційного менеджменту: Методи операційного менеджменту. Матеріальні потоки.

Список рекомендованої літератури: 1; 11; 13; 14; 21.

Тема 2. Операційна стратегія

Стратегічні питання, що вирішуються в операційному менеджменті. Стратегія товару. Стратегія процесу. Стратегія вибору місця розташування. Стратегія розміщення. Стратегія людських ресурсів. Стратегія постачання. Сутність та етапи розробки операційної стратегії. Фінансова, операційна та маркетингова стратегії підприємства Розробка стратегії процесу. Фундаментальні концепції, що використовуються при розробці операційної стратегії: інтегрована виробнича система (СІМ); загальне управління якістю (ТQM); принцип «точно в термін» (JIT).

Список рекомендованої літератури: 2; 12; 16; 18; 28.

Тема 3. Операційна система

Визначення системи. Будова систем. Ієрархічна будова систем: система-підсистема-елементи. Поняття мета системи. Операційна система. Просторова та часова структура операційної системи. Основні принципи формування операційних систем. Основна мета проектування операційних систем. Класифікація операційних систем. Основні підходи до побудови операційних систем. Складні операційні системи, їх характеристики. Життєвий цикл операційної системи

Список рекомендованої літератури: 3; 15; 19; 22; 29.

Тема 4. Операційна діяльність: ресурси, процеси та результати

Поняття операційної діяльності. Створення корисності як узагальнена мета існування операційної системи. Створення корисності форми; корисності місця; корисності придбання; корисності стану; корисності часу. Основні ресурси як вхідні фактори операційної діяльності. Матеріальні ресурси, нематеріальні ресурси. Відмінність між поняттями «продукція» і «товар». Товари I і II підрозділу. Операційні процеси організації, їх типи та ознаки.

Список рекомендованої літератури: 5; 17; 19; 21; 24.

Тема 5. Управління процесом проектування операційної системи

Проектування операційної системи. Етапи проектування операційної системи. Проект операційної системи та його розділи. Критерії та фактори проектування операційної системи. Сучасний рівень розвитку операційних

систем. Технології у сфері надання послуг. Просторова організація діяльності. Розміщення обладнання для потокового виробництва. Умови впровадження потокового виробництва. Планування офісу. Робоче місце службовця і спеціаліста. Система «open space».

Список рекомендованої літератури: 6; 8; 13; 19; 25.

Тема 6. Проектування продукту та розробка послуги

Проектування продукту. Послідовність проектування. Стадія вивчення потреб ринку. Стадія складання специфікації. Стадія складання концептуального проекту. Стадія виробництва продукту. Асортимент, номенклатура і структура випуску продукції. Якість та надійність продукту. Шляхи досягнення високої якості продукції. Вартісний аналіз, етапи його здійснення. Вартісний інжиніринг, його особливості. Організація діяльності у сфері послуг. Різкі коливання попиту у сфері послуг. Підхід «офіс-майстерня».

Список рекомендованої літератури: 7; 10; 17; 19; 27.

Змістовний модуль 2. Тактичні рішення в операційному менеджменті

Тема 7. Управління проектами

Поняття проекту. Технічні, бюджетні й часові обмеження проекту. Відмінність між поняттями «проект», «процес» та «програма». Стадії проекту. Ефективна співпраця з людьми, процесами, системами. Цілі і завдання проекту. Розробка і способи представлення проектних робіт. Представлення цілей проекту. Розробка проектного завдання. Методи розробки: розробка «згори донизу», «мозковий штурм». Особливості використання методів розробки структурної схеми. Сіткові графіки. Методи побудови сіткових графіків: метод «події – роботи»; метод «роботи – зв'язки» (метод СПУ/PERT).

Список рекомендованої літератури: 9; 11; 19; 10; 25.

Тема 8. Оперативний менеджмент операційної системи

Система оперативного менеджменту. Зміст оперативного управління виробництвом. Диспетчерські служби та відділи підприємства. Оперативно-виробниче планування. Рівні оперативного планування. Об'ємне, календарне, поточне (оперативне) планування. Виробничо-економічне значення оперативного планування. Диспетчерування та оперативні розпорядження. Системи оперативного управління виробництвом. «Штовхаючі» і «витягуючі» системи. Характеристика системи «Канбан» - «ЛІТ» («Точно-в-термін»), її відмінності від традиційних систем управління виробництвом.

Список рекомендованої літератури: 1; 11; 13; 14; 21.

Тема 9. Управління матеріально-технічним забезпеченням.

Управління ланцюгом поставок і закупівлями. Мета управління ланцюгом поставок. Дилема «виробляти чи купувати». Поняття аутсорсінгу. Закупівлі «Точно-в-термін» (ЛІТ–закупівлі). Особливості та переваги, пов'язані з впровадженням ЛІТ-закупівель. Можливості впровадження ЛІТ-закупівель на українських підприємствах. Електронний обмін даними. Система QR (система швидкого реагування на попит). ECR (система ефективного реагування на запити споживачів). Моделі з фіксованим обсягом. Моделі з фіксованим періодом.

Системи планування матеріальних потреб (MRP-системи), їх характеристики. Структура системи MRP. Сумісність MRP та JIT.

Список рекомендованої літератури: 10; 14; 18; 19; 27.

Тема 10. Робоче середовище та умови праці.

Робоче середовище та умови праці. Умови праці. Поділ робіт за категоріями важкості. Вдосконалення умов праці. Режим роботи. Вимоги до розробки режиму роботи різних категорій працівників. Робочі місця. Класифікація робочих місць за різними ознаками. Внутрішнє і зовнішнє планування робочих місць. Оснащення робочих місць. Обслуговування робочих місць. Атестація робочих місць. Трудовий рух, трудова дія, трудовий прийом. Методи мотивації праці різних категорій персоналу. Норми та нормативи витрат праці. Методи нормування часу. Хронометраж. Фотографія робочого часу. Фотохронометраж.

Список рекомендованої літератури: 6; 9; 13; 19; 29.

Тема 11. Управління якістю та продуктивністю праці.

Поняття якості. Документи, в яких фіксуються вимоги до якості: стандарти, технічні умови, креслення. Планування та організаційне забезпечення якості. Діяльність служб технічного контролю на підприємстві. Міжнародні стандарти якості. Стандарти серії ISO. Організація технічного контролю якості продукції. Загальний менеджмент якості (TQM). Система TQM, її виникнення та основні характеристики. Перспективи і можливості впровадження методів TQM на в українській практиці. Контроль якості. Система контролю. Об'єкти контролю. Класифікація видів контролю якості продукції.

Список рекомендованої літератури: 9; 11; 17; 19; 28.

4. СТРУКТУРА ЗАЛІКОВОГО КРЕДИТУ ДИСЦИПЛІНИ

“ ОПЕРАЦІЙНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ”

Денна форма навчання

	Кількість годин					
	Лекції	Практ заняття	СРС	Тренінг КПЗ	ІРС	Контрольні заходи
Змістовий модуль I. Теоретичні та методологічні основи дослідження ринку праці						
Тема 1. Операційний менеджмент та операційна функція	2	2	5	2		Тест
Тема 2. Операційна стратегія	2	2	5			Тест
Тема 3. Операційна система	2	2	5			Тест
Тема 4. Операційна діяльність: ресурси, процеси та результати	4	4	5	2		Тест
Тема 5. Управління процесом проектування операційної системи	2	2	4		1	Тест
Тема 6. Проектування продукту та розробка послуги.	4	4	5			Тест
Змістовий модуль II. Соціально-трудові відносини зайнятості						
Тема 7. Управління проектами	2	2	5	2		Тест
Тема 8. Оперативний менеджмент операційної системи.	2	2	5			Тест
Тема 9. Управління матеріальними та технічними забезпеченням	4	4	4		1	Тест
Тема 10. Робоче середовище та умови праці	2	2	5	2		Тест
Тема 11. Управління якістю та продуктивністю праці	2	2	5		1	Тест
Тренінг, КПЗ				8		
Разом год	28	28	53	8	3	120

Заочна форма навчання

	Кількість годин				
	Лекції	Практ заняття	Самостійна робота	ІРС	Контрольні заходи
Змістовий модуль I. Теоретичні та методологічні основи дослідження ринку праці					
Тема 1. Операційний менеджер та операційна функція	2	1	12		Тест
Тема 2. Операційна стратегія			12		Тест
Тема 3. Операційна система			14		Тест
Тема 4. Операційна діяльність: ресурси, процеси та результати	2	1	12		Тест
Тема 5. Управління процесом проектування операційної системи			14		Тест
Тема 6. Проектування продукту та розробка послуги.			12		Тест
Змістовий модуль II. Соціально-трудові відносини зайнятості					
Тема 7. Управління проектами	2	1	12		Тест
Тема 8. Оперативний менеджер операційної системи.			12		Тест
Тема 9. Управління матеріаль но-технічним забезпеченням			12		Тест
Тема 10. Робоче середовище та умови праці	2	1	14		Тест
Тема 11. Управління якістю та продуктивністю праці			12		Тест
Разом год	8	4	138		150

5.Проведення практичних занять

План проведення практичних занять

Практичне заняття № 1 Операційний менеджмент та операційна функція

Мета заняття: сформувати чітке уявлення про операційний менеджмент: мету і завдання курсу, предмет та об'єкти дослідження, місце в системі економічних наук; модель «5 Пі» в операційному менеджменті. Основні функції операційного менеджменту: Методи операційного менеджменту. Матеріальні потоки.

Питання для обговорення:

1. Поняття операційної діяльності.
2. Основні ресурси як вхідні фактори операційної діяльності.
3. Товари (послуги) як результат операційної діяльності.
4. Операційні процеси організації, їх типи та ознаки.
5. Операційний цикл підприємства, його структура та тривалість.

Список рекомендованої літератури: 1; 11; 13; 14; 21.

Практичне заняття № 2 Операційна стратегія

Мета заняття: сформувати чітке уявлення про стратегічні питання, що вирішуються в операційному менеджменті; стратегія товару; стратегія процесу; стратегія вибору місця розташування; фундаментальні концепції, що використовуються при розробці операційної стратегії: інтегрована виробнича система (СІМ); загальне управління якістю (ТQM); принцип «точно в термін» (JIT).

Питання для обговорення:

1. Стратегічні питання, що вирішуються в операційному менеджменті.
2. Сутність та етапи розробки операційної стратегії. Конкурентоспроможність.
3. Розробка стратегії процесу. Типи процесів.
4. Робочі рамки операційної стратегії у виробництві.
5. Особливості стратегій сервісних процесів.
6. Стратегічне планування.

Список рекомендованої літератури: 2; 12; 16; 18; 28.

Практичне заняття № 3. Операційна система

Мета заняття: вивчити особливості: визначення системи; будови систем; просторову та часову структуру операційної системи; основні принципи формування операційних систем; основні підходи до побудови операційних систем.

Питання для обговорення:

1. Поняття операційної системи.
2. Класифікація операційних систем.
3. Основні підходи до побудови операційних систем.
4. Життєвий цикл та режим функціонування операційної системи.

5. Потужність операційної системи.
6. Методи прогнозування потужності операційної системи.
7. Розміщення операційної системи.

Список рекомендованої літератури: 3; 15; 19; 22; 29.

Практичне заняття № 4. Операційна діяльність: ресурси, процеси та результати

Мета заняття: засвоїти інформацію про поняття операційної діяльності; створення корисності як узагальнена мета існування операційної системи; створення корисності форми; корисності місця; корисності придбання; корисності стану; корисності часу; основні ресурси як вхідні фактори операційної діяльності; матеріальні ресурси, нематеріальні ресурси; відмінність між поняттями «продукція» і «товар».

Питання для обговорення:

1. Поняття операційної діяльності.
2. Основні ресурси як вхідні фактори операційної діяльності.
3. Товари (послуги) як результат операційної діяльності.
4. Операційні процеси організації, їх типи та ознаки.
5. Операційний цикл підприємства, його структура та тривалість.

Список рекомендованої літератури: 5; 17; 19; 21; 24.

Практичне заняття № 5. Управління процесом проектування операційної системи

Мета заняття: з'ясувати особливості проектування операційної системи; етапи проектування операційної системи; проекту операційної системи та його розділи; технології у сфері надання послуг; просторової організації діяльності; розміщення обладнання для потокового виробництва; системи «open space».

Питання для обговорення:

1. Проектування операційної системи: сутність, цілі та етапи.
2. Критерії та фактори проектування операційної системи.
3. Сучасний рівень розвитку операційних систем:
4. Просторова організація діяльності. Розміщення та масштаби виробничих потужностей.
5. Розміщення обладнання для поточного виробництва.
6. Розміщення приміщень і обладнання сервісних підрозділів підприємства.
7. Планування офісу.

Список рекомендованої літератури: 6; 8; 13; 19; 25.

Практичне заняття № 6. Проектування продукту та розробка послуги

Мета заняття: з'ясувати особливості проектування продукту; послідовності проектування; асортименту, номенклатури і структури випуску продукції; якості та надійності продукту; шляхів досягнення високої якості продукції; організації діяльності у сфері послуг; підходу «офіс-майстерня».

Питання для обговорення:

1. Проектування продукту.
2. Різноманітність і стандартизація, їх роль у проектуванні продукту.

3. Якість та надійність продукту.
4. Вартісний аналіз та вартісний інжиніринг.
5. Послуга: поняття та основні характеристики.
6. Індустріалізація в розробці послуг.
7. Якість сервісу.

Список рекомендованої літератури: 7; 10; 17; 19; 27.

Змістовний модуль 2. Тактичні рішення в операційному менеджменті

Практичне заняття № 7. Управління проектами

Мета заняття: вивчити складові поняття проекту; технічні, бюджетні й часові обмеження проекту; відмінності між поняттями «проект», «процес» та «програма»; стадії проекту; розробки і способи представлення проектних робіт; представлення цілей проекту; розробки проектного завдання; особливості використання методів розробки структурної схеми; методів побудови сіткових графіків: метод «події – роботи»; метод «роботи – зв'язки» (метод СПУ/PERT).

Питання для обговорення:

1. Поняття, цілі і завдання проекту. Стадії проекту.
2. Основні проблеми і труднощі, які виникають в управлінні проектами.
3. Цілі і завдання проекту. Розробка і способи представлення проектних робіт.
4. Сіткові графіки.
5. Методи оцінки ресурсів в управлінні проектами.

Список рекомендованої літератури: 9; 11; 19; 10; 25.

Практичне заняття № 8. Оперативний менеджмент операційної системи

Мета заняття: з'ясувати основні аспекти системи оперативного менеджменту; змісту оперативного управління виробництвом; оперативно-виробничого планування; Рівнів оперативного планування; диспетчерування та оперативного розпорядження; системи оперативного управління виробництвом; «Штовхаючі» і «витагуючі» системи; характеристики системи «Канбан» - «ЛІТ» («Точно-в-термін»), її відмінності від традиційних систем управління виробництвом.

Питання для обговорення:

1. Система оперативного менеджменту.
2. Оперативно-виробниче планування.
3. Диспетчерування та оперативні розпорядження.
4. Функціонування диспетчерської служби.
5. Системи оперативного управління виробництвом.

Список рекомендованої літератури: 1; 11; 13; 14; 21.

Практичне заняття № 9. Управління матеріально-технічним забезпеченням.

Мета заняття: з'ясувати основні аспекти управління ланцюгом поставок і закупівлями; метою управління ланцюгом поставок; дилемою «виробляти чи купувати»; поняттям аутсорсінгу; Закупівлі «Точно-в-термін» (ЛІТ–закупівлі);

особливості та переваги, пов'язані з впровадженням JIT-закупівель; можливості впровадження JIT-закупівель на українських підприємствах; системи QR (система швидкого реагування на попит), ECR (система ефективного реагування на запити споживачів); системи планування матеріальних потреб (MRP-системи), їх характеристики; структурою системи MRP. Сумісність MRP та JIT.

Питання для обговорення:

1. Управління ланцюгом поставок і закупівлями.
2. Закупівлі «Точно-в-термін».
3. Потоки електронної інформації в постачанні.
4. Прогнозування попиту. Управління попитом.
5. Планування виробництва. Ієрархічне і сукупне планування виробництва.
6. Системи управління товарно-матеріальними запасами при незалежному попиті.
7. Управління товарно-матеріальними запасами при залежному попиті. MRP-системи.

Список рекомендованої літератури: 10; 14; 18; 19; 27.

Практичне заняття № 10. Робоче середовище та умови праці.

Мета заняття: поглибити сутність поняття робоче середовище та умови праці; умови праці; режим роботи; робочі місця; класифікація робочих місць за різними ознаками; методи мотивації праці різних категорій персоналу; норми та нормативи витрат праці; методи нормування часу; хронометраж; фотографія робочого часу; фотохронометраж.

Питання для обговорення:

1. Робоче середовище та умови праці. Режим роботи.
2. Класифікація робочих місць.
3. Принципи організації праці. Розподіл та кооперація праці.
4. Мотивація праці.
5. Робочі завдання.
6. Основи та методи нормування праці.
7. Хронометраж. Методи нормування часу.

Список рекомендованої літератури: 6; 9; 13; 19; 29.

Практичне заняття № 11. Управління якістю та продуктивністю праці.

Мета заняття: з'ясувати особливості поняття якості; документів, в яких фіксуються вимоги до якості: стандарти, технічні умови, креслення; планування та організаційне забезпечення якості; діяльність служб технічного контролю на підприємстві; стандарти серії ISO; організація технічного контролю якості продукції; система TQM, її виникнення та основні характеристики; система контролю; Об'єкти контролю.

Питання для обговорення:

1. Поняття якості. Показники якості, методи їх оцінки.
2. Планування та організаційне забезпечення якості.
3. Загальний менеджмент якості (TQM).
4. Контроль якості.

5. Продуктивність операційної діяльності, фактори впливу на динаміку продуктивності.
6. Шляхи підвищення продуктивності праці в організації.

Список рекомендованої літератури: 9; 11; 17; 19; 28.

6.Комплексне практичне індивідуальне завдання

КПЗ з дисципліни “Операційний менеджмент” виконується самостійно кожним студентом на основі отриманих теоретичних та практичних навичок та самостійно опрацьованого матеріалу. Варіант КПЗ обирається згідно порядкового номера прізвища студента у журналі групи.

Метою виконання КПЗ є оволодіння навичками теоретичного обґрунтування та практичного застосування механізмів та інструментів менеджменту для прийняття рішень в умовах ринкового середовища. ІНДЗ оформлюється у відповідності з встановленими вимогами. При виконанні та оформленні ІНДЗ студент може використовувати комп'ютерну техніку, зокрема Microsoft Excel, Microsoft Word.

Завдання з КПЗ:

Завдання № 1. Необхідно написання реферат по заданому плану згідно зі своїм варіантом.

2) Завдання № 2 складається діагностики та рішення практичних задач і ситуації.

Теми для виконання КПЗ
Теми ІНДЗ з курсу «Операційний менеджмент»

1. Роль операційного менеджменту у забезпеченні конкурентоспроможності та конкурентостійкості організації.
2. Управління операціями в організаціях різних типів: загальне та специфічне.
3. Проблеми управління життєвим циклом операційної системи та напрями їх розв'язання.
4. Процес функціонування операційної системи: усталеність і динамічність
5. Структура операційної системи: основні тенденції розвитку в сучасних умовах.
6. Проблеми управління інформаційними та матеріальними потоками в операційній системі та напрями їх розв'язання.
7. Загальні та специфічні риси управління операціями на різних стадіях життєвого циклу операційної системи.
8. Операційний менеджер як носій сучасної філософії управління операціями.
9. Функції апарату управління виробництвом (операціями) та їх трансформація на сучасному етапі розвитку теорії та практики менеджменту.
10. Інформаційні технології та їх вплив на змінення характеру сучасних операцій та підходів до управління ними.
11. Проблеми операційного менеджменту, що виникають в сучасних організаціях під впливом механізації та автоматизації виробництва та управління й напрями їх розв'язання.
12. Специфіка управління операціями в гнучких автоматизованих виробництвах.
13. Проблеми застосування в операційній діяльності автоматизованих систем управління та напрями їх розв'язання.
14. Теорія масового обслуговування: сутність і сфери застосування в управлінні операціями.
15. Математичне програмування: сутність і сфери застосування в управлінні операціями.
16. Найважливіші принципи функціонування підприємства в ринкових умовах та їх трансформація у критерії формування виробництва.
17. Доповнюваність, подільність, мобільність та інтенсивність використання факторів виробництва.
18. Види виробничих функцій: класичні, неокласичні (Кобба-Дугласа), лінійно-обмежені (Леонт'єва), технологічні (інжинірингові) тощо.
19. Обґрунтування технологічного та економічного вибору виробника при частинній варіації факторів.
20. Проблеми застосування в операційній діяльності автоматизованих систем управління та напрями їх розв'язання.
21. Теорія масового обслуговування: сутність і сфери застосування в управлінні операціями.
22. Математичне програмування: сутність і сфери застосування в управлінні операціями.
23. Найважливіші принципи функціонування підприємства в ринкових умовах та їх трансформація у критерії формування виробництва.

24. Агреговане та деталізоване планування операційної діяльності: шляхи розвитку та вдосконалення.
25. Сучасний інструментарій та методи планування роботи операційної системи.
26. Сучасний інструментарій та методи контролю виконання планів роботи операційної системи.
27. Загальний підхід й особливі випадки у формуванні виробничої програми та її розподілі за календарними періодами.
28. Ключові підходи до формування оптимальної товарної номенклатури та асортименту продукції.
29. Проблеми управління технічними ресурсами операційної системи та напрями їх вирішення.
30. Проблеми управління матеріально-сировинними ресурсами операційної системи та напрями їх вирішення.
31. Проблеми управління трудовими ресурсами операційної системи та напрями їх вирішення.
32. Проблеми управління енергетичними ресурсами операційної системи та напрями їх вирішення.
33. Проблеми управління просторовими ресурсами операційної системи та напрями їх вирішення.
34. Проблеми управління інформаційними ресурсами операційної системи та напрями їх вирішення.
35. Оптимізація функціонування основного виробництва.
36. Оптимізація функціонування допоміжного виробництва.
37. Оптимізація функціонування обслуговуючого виробництва.
38. Оперативне управління та календарне планування операційної діяльності: ключові тенденції розвитку.
39. Система організації та управління операціями (виробництвом) за методом «точно вчасно».
40. Система організації та управління операціями (виробництвом) за методом MRP.
41. Логістичний підхід: сутність, принципи, взаємозв'язок з менеджментом операцій.
42. Методи оцінювання та шляхи підвищення ефективності операційної діяльності.
43. Методи оцінювання та шляхи підвищення продуктивності операційної системи.
44. Управління виробничими витратами як складова управління продуктивністю операційної системи.
45. Управління випуском продукції як складова управління продуктивністю операційної системи.
46. Еволюція підходів і сучасні методи управління якістю.
47. Загальне управління якістю (TQM) як базова концепція сучасного операційного менеджменту.
48. Еволюційне та революційне в процесі розвитку операційної системи.
49. Проблеми управління процесом створення операційної системи та напрями їх розв'язання.

50. Проблеми управління процесами перетворень операційної системи та напрями їх розв'язання.
51. Засоби управління процесами перетворень операційної системи при засвоєнні виробництва нових продуктів.
52. Засоби управління процесами перетворень операційної системи при впровадженні нових технологій.
53. Базові концепції проектування операційної системи як практичне втілення сучасних досягнень менеджменту.
54. Проблеми управління життєвим циклом продукції та напрями їх розв'язання.
55. Проблеми управління життєвим циклом технології та напрями їх розв'язання.
56. Методи та засоби управління диверсифікацією продукції та виробництва.
57. Взаємна адаптація продукції та виробництва: методи оцінювання необхідності та шляхи здійснення.
58. Функціонально-вартісний аналіз: сутність і сфери застосування в процесі розроблення (вдосконалення) продуктів.
59. Проблеми управління підготовкою виробництва нової продукції та напрями їх розв'язання.
60. Проблеми управління освоєнням виробництва нової продукції та напрями їх розв'язання.
61. Проблеми управління постановкою нової продукції на виробництво та напрями їх розв'язання.
62. Проблеми управління технічним переозброєнням виробництва та напрями їх розв'язання.
63. Проблеми управління виробничим потенціалом промислового підприємства та напрями їх розв'язання.
64. Потужність операційної системи: поняття, складові елементи, шляхи підвищення.
65. Управління сполучанням потужностей структурних елементів операційної системи.
66. Стратегія технічного розвитку виробничої системи фірми.
67. Шляхи та методи управління оновленням продукції.
68. Шляхи та методи управління оновленням устаткування.
69. Шляхи та методи управління розвитком виробництва.
70. Ключові етапи розроблення та умови ревізії виробничої стратегії організації.
71. Виробнича та маркетингова стратегія фірми: сутність, різновиди, взаємозв'язок і взаємообумовленість.
72. Управління проектами: сутність і сфери застосування в менеджменті операцій.

7. Тематика самостійної роботи студентів

Тематика самостійної роботи студентів з дисципліни “ Операційний менеджмент ” :

Головною метою самостійної роботи студентів є активізація систематичної роботи студентів, індивідуалізація навчання, підвищення якості засвоєння навчальної дисципліни.

Самостійна робота з навчальної дисципліни “ Операційний менеджмент ” включає:

— підготовку до практичних занять (для студентів денної та заочної форм навчання);

— письмове виконання контрольних робіт (для студентів заочної форми навчання). КПЗ є комплексним завданням, в якому містяться два теоретичних і одне аналітико-ситуаційне завдання, виконання якого розвиває самостійність аналітичної обробки економічної інформації;

— підготовку до підсумкового контролю знань за контрольними питаннями.

Для здійснення самостійної роботи студентам рекомендується ознайомитись з навчально-методичною літературою, перелік якої наведено в списку рекомендованої літератури, а також публікаціями періодичних видань. Рекомендовану літературу необхідно вивчати систематично, згідно із списком і в такій послідовності:

- а) ознайомитись за навчальною програмою із змістом кожної теми;
- б) засвоїти навчальний матеріал, що відноситься до конкретної теми;
- в) дати відповідь на контрольні запитання відповідної теми;
- г) виписати всі незрозумілі питання для розгляду їх на консультації.

При вивченні навчального матеріалу необхідно використовувати звіти підприємств і інші джерела економічної інформації, аналізуючи зміни показників за методикою, поданою в підручниках.

Перелік питань для самостійної роботи студентів з дисципліни “ Операційний менеджмент ”

	Теми
1.	Операційна функція в менеджменті. Операційна стратегія.
2.	Операційний менеджмент. Історія розвитку операційного менеджменту.
3.	Основні функції операційного менеджменту.
4.	Матеріальні потоки.
5.	Організація праці.
6.	Основні підходи до побудови операційних систем.
7.	Життєвий цикл та режим функціонування операційної системи.
8.	Потужність операційної системи. Методи прогнозування потужності операційної системи.
9.	Розміщення операційної системи.
10.	Основні ресурси як входні фактори операційної діяльності.
11.	Товари (послуги) як результат операційної діяльності.

12.	Операційні процеси організації, їх типи та ознаки.
13.	Операційний цикл підприємства, його структура та тривалість.
14.	Проектування операційної системи: сутність, цілі та етапи.
15.	Критерії та фактори проектування операційної системи.
16.	Сучасний рівень розвитку операційних систем.
17.	Просторова організація діяльності. Розміщення та масштаби виробничих потужностей.
18.	Розміщення обладнання для поточного виробництва.
19.	Розміщення приміщень і обладнання сервісних підрозділів підприємства.
20.	Планування офісу.
21.	Проектування продукту.
22.	Вартісний аналіз та вартісний інжиніринг.
23.	Послуга: поняття та основні характеристики. Індустріалізація в розробці послуг.
24.	Проектний підхід до управління організацією.
25.	Методи сіткового планування: переваги та недоліки.
26.	Аналіз тривалості проектів. Планування та розклад проектів.
27.	Контролінг проектів.
28.	Система оперативного менеджменту.
29.	Оперативно-виробниче планування.
30.	Функціонування диспетчерської служби.
31.	Системи оперативного управління виробництвом.
32.	Роль та завдання управління матеріальними ресурсами та запасами.
33.	Визначення оптимального обсягу запасів.
34.	Система управління запасами.
35.	Робоче середовище та умови праці. Режим роботи.
36.	Принципи організації праці. Розподіл та кооперація праці.
37.	Мотивація праці.
38.	Основи та методи нормування праці.
39.	Хронометраж. Методи нормування часу.
40.	Поняття якості. Показники якості, методи їх оцінки.
41.	Планування та організаційне забезпечення якості.

8. Тренінг з дисципліни

Трénінг ([англ. training](#)) – це запланований процес модифікації (зміни) відношення, [знання](#) чи поведінкових навичок того, хто навчається, через набуття навчального [досвіду](#) з тим, щоб досягти ефективного виконання в одному виді діяльності або в певній галузі. Тренування (від англ. to train – виховувати, навчати) — комплекс вправ для тренування в чому-небудь. Тренування –система підготовки [організму](#) людини з метою пристосування його до підвищених вимог і складних умов роботи й життя.

Порядок проведення тренінгу

1. **Вступна частина** проводиться з метою ознайомлення студентів з темою тренінгового заняття.

2. **Організаційна частина** полягає у створенні робочого настрою у колективі студентів, визначенні правил проведення тренінгового заняття. Можлива наявність роздаткового матеріалу у вигляді таблиць, бланків документів.

3. **Практична частина** реалізовується шляхом виконання завдань у групах студентів у кількості 3-5 осіб з певних проблемних питань теми тренінгового заняття.

4. **Підведення підсумків.** Обговорюється результати виконаних завдань у групах. Обмін думками з питань, які виносились на тренінгові заняття.

Назва тренінгу	“ Особливості операційного менеджменту в різних сферах.”
Мета тренінгу	Ознайомити студентів з форми та особливостями операційного менеджменту: в виробничій діяльності, у торговельній діяльності, у сфері послуг (сфера освітніх послуг, туристичних послуг..).

9. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни “ Операційний менеджмент ” використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:застосовуються:

- стандартизовані тести;
- поточне опитування;
- залікове модульне тестування та опитування;
- розрахункові та розрахунково-графічні роботи;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- оцінювання результатів КППЗ;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- розрахункові роботи;
- ректорська контрольна робота;
- - екзамен;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

10. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни “ Операційний менеджмент ” визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Для екзамену

Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Змістовий модуль 3	Змістовий модуль 4 (екзамен)
20 %	20 %	20 %	40 %
1. Опитування (тестування) під час заняття (Тема 1-6 по 8 балів) = 40 балів 2. Письмова робота = 52 балів	1. Опитування (тестування) під час занять (Тема 7-11 по 8 балів) = 40 балів 2. Письмова контрольна робота = 52 балів	1. Активна участь у тренінгах = 20 балів 2. Написання КПІЗ, на основі сформованих індивідуальних завдань = 50 балів 3. Захист КПІЗ = 30 балів	1. Відповідь на два запитання, кожне з яких = 20 балів, а у підсумку = 40 балів 2. Практичне завдання = 60 балів

Шкала оцінювання:

За шкалою університету	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	відмінно	A (відмінно)
85–89	добре	B (дуже добре)
75–84		C (добре)
65–74	задовільно	D (задовільно)
60–64		E (достатньо)
35–59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1–34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№	Найменування	Номер теми
1.	Мультимедійне забезпечення викладання лекцій (проектор; on-line платформи: ZOOM; Google Meet)	1-11
2.	Система дистанційного навчання ЗУНУ moodle.wunu.edu.ua	1-11
3.	Електронний варіант лекцій	1-11
4.	Індивідуальні завдання для самостійного виконання (електронний варіант)	1-11
5.	Графічний матеріал: схеми, таблиці, графіки	1-11
6.	Перевірочні завдання, тестові завдання, вправи	1-11
7.	Роздатковий матеріал: кейси, інформативні таблиці	1-11

Перелік методичних вказівок та матеріалів

№	Найменування	Кількість примірників
1.	Методичні вказівки з курсу «Операційний менеджмент».	1-20
2.	Методичні рекомендації для виконання КПЗ з курсу “Операційний менеджмент”	20

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Артем'єв В. В. Виробничий менеджмент на машинобудівних та приладобудівних підприємствах: навчальний посібник. Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2015. 259с.
2. Беззубко Б. І. Операційний менеджмент: навч.-метод. Посібник. Донбас. нац. акад. будівництва і архітектури. Харків : ПромАрт, 2020. 103 с.
3. Буркинський Б. В., Лисюк В. М. Логістика товарного ринку: монографія. Одеса : ППРЕД НАНУ, 2018. 243 с.
4. Буяк А.Є. Операційний менеджмент: Посібник. Тернопіль: Новий колір, 2015. 483 с.
5. Верхола М. І. Інформаційна система автоматичного керування та інтеграції АРМ у систему управління поліграфічним виробництвом: монографія. Львів : Сорока Тарас Богданович, 2019. 250 с.
6. Виробничий менеджмент: підруч. для студентів ВНЗ / Ю. В. Гончаров та ін.; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Ю. В. Гончарова, 2-ге вид., допов. і перероб. Київ : Кафедра, 2014. 511 с.
7. Галушка З. І., Волощук О. А. Управління проектами = Project management : навч. посіб. Чернівці: ЧНУ ім. Ю. Федьковича : Рута, 2018.119 с.
8. Гурч Л. М. Логістика : навч. посіб. для студентів ВНЗ. Київ: НТУ, 2020. 507 с.
9. Дергачов, К. Ю. Об'єктно-орієнтоване проектування технічних систем: навч. посіб. Харків : ХАІ, 2021.168 с.
10. Докуніхін В. З., Кущевська Н. Ф., Малишев В. В. Технологічне проектування автотранспортних підприємств : підручник. Київ : Університет "Україна", 2021. 145 с.
11. Дороніна М. С., Білоконенко Г. В. Соціально-економічний потенціал виробничої організації : монографія. Харків : Лібуркіна Л. М., 2020. 315 с.
12. Інтелектуальні системи управління виробництвом хлібобулочних виробів: монографія / В. П. Хорольський та ін.; за заг. ред. д-ра техн. наук, проф. В. П. Хорольського. Кривий Ріг : Чернявський Д. О., 2019. 203 с.
13. Крамарчук С.П. Вдосконалення аспектів формування операційної стратегії вітчизняних підприємств. Регіональні аспекти розвитку продуктивних сил України. 2022, Випуск 27(2022).
14. Крамарчук С.П., Лубкей Н.П. Теоретичні аспекти управління інноваційним проектом на вітчизняних підприємствах. Глобальні та національні

- проблеми економіки: електронне наукове фахове видання Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського. 2018. №23. С.252-255.
15. Крамарчук С.П., Лубкей Н.П. Сутність операційного менеджменту та основні етапи його розвитку. Інфраструктура ринку. 2020. Випуск № 44. С.82 – 86.
16. Крамарчук С. П., Крисько Ж. Л. Аспекти управління асортиментною політикою підприємства на сучасному етапі. Цифрова економіка та економічна безпека. 2022. Вип. 2 (02). С.191-195.
17. Кузьмін О. Є. Концептуальні засади та інструментарій управління толінговими операціями : монографія. Львів: Галицька Видавнича Спілка, 2018. 237 с.
18. Маркіна, І. А. Операційний менеджмент: навчальний посібник. Полтава : ПДАА, 2019. 230 с.
19. Менеджмент якості в будівництві та виробничі організаційні системи : монографія / Савенко В. І. та ін. ; під заг. ред Лівінського О. М. та ін. Київ: Центр учбової літератури, 2018. 231 с.
20. Нижник В. М. Соціально-трудові та економічні пріоритети розвитку виробничих систем у прискоренні євроінтеграції: монографія. Хмельницький: ХНУ, 2019. 670 с.
21. Організація й управління виробництвом : навч. посіб. до практ. занять / А. В. Зеленков та ін. Харків : ХАІ, 2019. 71 с.
22. Організація та проектування операційних систем: навчальний посібник / Р. О. Мірошник та ін. Львів : Центр Європи, 2017.173 с.
23. Операційний менеджмент: навчальний посібник / В. Ю. Припотень та ін. Нікополь: Ноулідж, Сєвєродонець, від-ня, 2017. 177 с.
24. Резнік Н. П. Логістика: навч. посіб. Київ : НУБіП, 2021. 144 с.
25. Руденко С. В. Проектний та логістичний менеджмент: нові знання на базі двох методологій : монографія. Одеса : Купрієнко С. В., 2018 . 188 с.
26. Складська логістика: навч. посіб. / В. Є. Марчук та ін. Херсон: Олді-Плюс, 2020. 254 с.
27. Сумець О. М. Виробнича логістика: технічні системи і прийоми раціоналізації переміщення матеріальних потоків: навч. посіб. Харків : Пром-Арт, 2018. 99 с.
28. Управління операційними бізнес-процесами на підприємствах сфери послуг та промисловості: колективна монографія / Н. І. Шашкова та ін. ; за заг. ред. Н. І. Шашкової, Н. А. Тютенко. Херсон: Стар, 2017. 265 с.
29. Управління проектами: підручник / С. А. Соколовський та ін. Харків: НАНГУ, 2019. 303 с.
30. Федорова, В. О. Логістика : навч. посіб. Харків : Бровін О. В. [вид.], 2019. 153 с.
31. Чуприна, Х. М. Трансформація операційних систем управління будівельними підприємствами в умовах цифровізації економіки: теорія, методологія, практика: монографія. Київ : Сердюк В. Л., 2020. 346 с.
32. Яковенко О. І. Управління проектами та ризиками: навч. посіб. Ніжин : Лисенко М. М., 2019.194 с.
33. Andrew Greasley. Absolute Essentials of Operations Management. Published

November 12, 2019. 124 p. URL: <https://dokumen.pub/absolute-essentials-of-operations-management-2019036501-2019036502-9780367259341-9780429290602.html>

34. Steve Brown, John Bessant, Fu Jia. Strategic Operations Management. Jul. 18th, 2018. URL: https://www.academia.edu/32425801/Strategic_Operations_management

35. Training Manual. Logistics specialist. March. 2013. 970 p. URL: <https://ftp.idu.ac.id/wp-content/uploads/ebook/ip/BUKU%20TENTANG%20LOGISTIK%20MILITER/GUIDE%20LM/15004B.pdf>

36. <http://www.kariera.orc.ru/05-01/Bigpe024.html> - актуальність операційного менеджменту у практичній діяльності підприємства.

37. <http://www.optim.ru/Trade/1998/1/addons/addons.asp>. – понятійний апарат виробничого менеджменту.

38. <http://www.management.com.ua/ims/ims002.html> - інформація про систему планування матеріальних потреб виробництва (MRP).

39. http://tw48.narod.ru/Lab/proj_contr.htm - програмні методи та засоби планування і управління проектами.

40. <http://www.management.com.ua/qm.shtml> - концепція загального менеджменту якості.

41. <http://www.iso9000.ru> – сучасний менеджмент якості.